

BUDA-PESTA

21 Augustu st. v.
2 Septemvre st. n.

Va esi duminec'a.

Redact. : strad'a Havas nr. 1.

Nr. 34.

ANULU XIII.
1877.

Pretiuu pe unu anu 10 fl.
Pe 1/2 de anu 5 fl. ; pe 1/4 de
anu 2 fl. 70 cr.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

DESPRE ISVÓRELE ISTORIEI.

IV.

Cartile tiparite la noi in tíera.

Au o importantia capitala pentru filolog'á limbei, pentru literatura; putemu studiá modificarea si transformarea limbei.

Pe scórtiele lor gasimu insemnàri de mare valóre. Boerii nostri aveau obicei de a scrie totu ce se întêmplá mai insemnatu in viéti'a lor pe dosulu unei carti; aceste in generalu erau bisericesci pr. unu ceaslov séu o Psaltire etc. le pastrá cu mare ingrigire, astfelu au trecutu din neamu in neamu pâna la noi. Apoi cartile tiparite se considerau cá unu mare lucru, de vreme ce erau fórt rare.

Gasimu si insemnàri de mici întêmplàri particulare, cari adesea-ori luminéza cursulu evenimentilor mari. Pentru a vedé ce valóre au insemnàrile scrise pe carti ími iau voia a ve dá unu esemplu.

Sciti cu toti cantecculu lui Mihaiu Vitézulu ce suna astfelu :

Auditu-ati de-unu Olteanu,
De-unu Olteanu de-unu Craioveanu,
Ce nu-i pasa de Sultanu ?

Auditu-ati de unu Vitézu,
Care vecinicu siede treazu,
Cátu e tíer'a la necazu ?

Auditu-ati de-unu Mihai,
Ce sariá pe siepte cai,
De strigá Stambululu vai ?

Elu e domnulu celu vestitu,
Care-'n lume a venitu
Pe luptatu si biruitu. —

Spue riulu celu Olteanu,
Spue valulu Dunareanu,
Si codrul Calugareanu,

Câte lupte au privitu,
Câte osti au mistuitu
Câte oase-au ínalbitu ?!

Multi cá frundiele de bradu,
Cá nasipulu de pe Vadu,
Cá gemetele din Iadu. —

Fostau lesiuri tataresci,
Si Turcesci si Unguresci,
Date 'n sabíi românesci.

Alelei Mihaiu, Mihai,
Cáci de noi mila nu ai,
Sé ne scapi de amaru si vai.

Acestu frumosu cântecu se cântá pe vremea lui Mihai Vitézulu in Moldova mai alesu, acésta se vede dupa modulu cum e scrisu si dupa locul gasirii.

In adeveru cânteculu s'a gasitu scrisu in

o pisaltire fórte vechia din bibliotec'a monastirii Neamtii. De desubtulu cântecului erau scrise urmatórele cuvinte cu slova calugarésca : „Scrisu-s'au acestu *viers batrin* de mine ieromonahulu Paise, credinciosu robu a lui Ddieu, ér eu l'am auditu de la reposatulu *bunulu meu Stoean jolde armasielulu.*“ *)

Chiar prin titlu prin prefatia, cartile au insemnata mare, spunc la anulu cutare cine erá domnu, cum se intitulá. Asiá de es. cartea lui Dososteu prológele sfintielor dice : Duca Voda domnu a Moldovei *si Ucrаниеi* etc. si dá notitiile cele mai adeverate a supra familiei acelui domnu. **)

Pe carti aflámu cine erá Mitropolitulu, locul unde s'a tiparitu, in ce tipografia, cui apartínea. De aici putem deduce in ce parti ale tierii se lucrá mai multu, prin urmare unde au fostu inceputulu de lumina si cultura.

Gasimu desemnata marc'a tierii, si se póte face unu studiu paleograficu din cele mai interesante, aretându diferitele fase prin cari ea a trecut, de la fundarea principatelor si pâna astadi. (Acésta se póte face, bine intiesu, avându si alte mijlóce afara de carti.)

Aflámu versuri catra domnu, prin urmare putem judecá la ce trépta si ce rolu jucá poesi'a pe acea vreme.

Putemu face istori'a tipariului la noi, putem vedé gustulu acelor ce tipariau carti. Luati pravil'a lui Vasile Lupu si veti vedé, câtu de frumosu si cu ce gustu este tiparita.

Aceste sânt despre cartile tiparite la noi; voiui tratá in scurtu despre tiparu si catalóge.

George Sion.

L A T I E R A.

Sbór'a vaporulu
Cu repedire —
Merge, revine . .
Umbla cá dorulu . . .

Vântulu in urma-i,
Câci nu-lu ajunge
Muge cu gele . . .
Norulu ilu plânge!

Câte sperantie,
Câte dorintie
Duce cu sine,
Si suferintie.

*) Nota din poesiele poporale, V. Alesandri pag. 215.

**) „Ateneulu Român“ 1861 lun'a juliu si augustu de dlu Hasdeu.

Mfi ilu ascépta
Cu nerabdáre,
Cá se sosésca
La a lor hotare.

Unor aduce
Multa placere, —
Altor amoru, si
Lunga durere.

Vóuc românce
De pe la sate,
Asta neluca
N'are s'aduca,
Nici superári, nici
Dulci sarutate.

Voi fetisióre,
Cari pe merisce
Spice culegeti
Si murisióre ;

Nici cá priviti a
Ei fuga mare,
Holdele treceti
Cu nepasare.

Vorbe curate,
Doine duióse,
Juni glumitori, ve
Face voióse.

Dragi florióre
Imi vine-a dice:
Nime cá voi, pe
Lume ferice!

Girisiu 7/8 1877.

Iosifu Romanu.

Cursu elementaru de istori'a literaturii române.

(Urmare.)

Scríitorii Români

din timpurile cele mai vechi adeca din secolulu alu
XIV pana la 1800 inclusivu.

Secolulu XIV.

1. *Huru*, *) secretariulu lui Dragosiu Domnulu Moldovei, intre anii 1350 si 1360, **) a scrisu o „Chronica“, care se póte considerá cá primulu si celu mai vechiu documéntu alu

*) A se vedé Jarcu : „Bibliografi'a chronologica româna séu catalogu generalu de cartile române.“ Ed. II. Bucuresci 1873 precuvéntare p. VI. Iustinu Popfiu „Poesia si Prosa“, Oradea-mare 1870 p. 186 si „Isvodulu lui Petru Clanau“ de Gr. Lahovari in „Revist'a Româna“ pe 1861 p. 534—574.

**) Vedi B. P. Hasdeu : „Istori'a critica a Românilor“ ed. II. Bucuresci 1874 p. 86 si 87.

literaturei nóstre. Ea cuprinde date de mare interesu pentru istori'a nationala si a nume :

Despre stramutarea legiunilor române din Daci'a traiana peste Dunare, despre reconstituirea tierii in republice dupa trecerea legiunilor peste Dunare, despre functiunile si resiedintiele civile, functiunile si resiedintiele militare, despre garnisonarea cetàtilor si fortificatiunea tierii, despre alegerea functionarilor si insemnele lor; despre formarea imperatiei Románilor de la muntele Emu, despre decadinti'a imperatiei Románilor din Mesi'a, despre Dragosiu si emigratiunea de la Maramuresiu in Moldov'a si sórtea acestei emigratiuni, despre inaintarea in rangu, resplatirea si triumfulu ce dá patri'a celor bravi.

Hurulu a scrisu „Chronic'a“ sa in o parte precum o aflase scrisa inca din dile vechi de Arbore, ducele campestru (Campodux) alu Chiliei. Dat'a când Arbore si-a scrisu chronic'a sa si in ce limba, ne sânt necunoscute.

Éra in cealalta parte cá martoru contimporanu alu evenimentelor si institutiunilor, cele descrie. Hurulu scríe latinesce, dara cu ânima si cu simtieminte române. Cu dreptu cuvêntu consideràmú dara pe Hurulu de scriitoriu românu si inca de celu mai vechiu scriitoriu românu, din a carui opera unu fragmentu a ajunsu pâna la noi.

Secolulu XV. *)

2. Spatariulu Petru Clanau, secretariulu lui Stefanu celu Mare, Domnulu Moldovei (intre anii 1458—1504), dupa cum insémna insusi la finea fragmentului chroniceii lui Hurulu, a scosu acelu isvodu de pe latinesce si l'a scrisu cu man'a sa propria in Vaslui la 13 aprilu 7003 (1495). Manuscriptulu originalu in limb'a latina s'a aflu de Dragosiu Vorniculu, cuscrulu lui Petru Clanau, in cas'a unui mare boieriu lesiescu Visnosky din Liova in anulu 1494. Acestu fragmentu s'a publicatu pentru prim'a óra la Iasi in anulu 1856 de cãtra George Asachi sub titlulu : „Fragmentu istoricu in vechi'a limba româna din 1495.“

*) Pe la inceputulu acestui seclu, adeca in anulu 1401 Alesandru celu Bunu Domnulu Moldovei (1401—1433) intemeiéza in Sucev'a, vechi'a capitala a Moldovei, o scóla juridica dupa modelulu celei din Constantinopolu. Mai multi invetiati bizantini fure adusi cá profesori. Acolo s'au tradusu legile imperatesci. Totu Alesandru a mai fondatau in Sucev'a o alta scóla greco-latino-slavona pentru clerulu tierii, in care insu-si renumitul Mitropolitu Teochtistu predá doctrinele bisericeii ortodoxe.

Traducerea inse e necorecta si straina de geniulu limbei nóstre, de unde se pare, cá Petru Clanau séu nu vorbiá bine românesce séu cá traducerea lui va fi fostu desnaturata mai tardu prin copietorii nepricepetori. Cuvinte cá sierbi, a sierbí, populu, matoru, (coptu) gratia, vintel'a, vinci (invinse) escu (sânt in cele XII table pré vechi escit, escint in conj.) fecera, (facura) scriptu, (scrisu) etc. cari vinu inainte in acestu fragmentu, dovedescu cátu a pututu sè pérda limb'a nóstra in decursulu secolelor din materialulu seu. *)

Secolulu XVI.

3. *Négoe Basarabu* (1470—1521.) Domnulu Munteniei de la 1513—1521, se tragea din vechi'a familia a Basarabilor si erá frate cu banulu Barbu Craiovescu. Crescerea lui a fostu incredintiata patriarcului Nifonu, atátu de insemnatu din domni'a lui Radu celu Mare. Négoe Basarabu fu unulu din principii cei mai eruditi ai epoei sale si dintre cei mai bravi domni ce au siediutu odinióra pe tronulu României. Fiu alu muselor ce iubiá a se desfeté cu filosofi'a lui Aristotele si cu operile sântilor parinti, fondá pentru latirea sciintielor la anulu 1510 si in Români'a o tipografiá, ale carei lucrári intrecu prin luxu si frumsetia totu ce s'a tiparitu vre-o data in orientulu Europei. Reconstrui Mitropoli'a de la Têrgoviste, si in onórea vechi capitale de la Argesiu puse a se ridicá o catedrala de cea mai frumoasa architectura. Acestu monumentu elegantu s'a terminatu la 1518. Négoe isi impartise tóta averea in binefaceri pentru scapetati, betrâni, veduve si orfani. Atunci dómni'a sa vediêndu, cá averea sociulu seu desecase fara a se terminá monastirea de la Argesiu, isi vendù tóte pretiésele si dete pretiulu lor pentru terminarea acestui capu d'opera artistica, monumentulu celu mai pretiosu ce posede Români'a din timpurile sale de gloria.

De si Négoe Basarabu nu s'a destinsu prin virtutea armelor, cá Stefanu celu Mare séu cá Mihaiu Eroulu, dara sè fia óre mai mica glori'a ce-si o eluptá unu domnu prin binefaceri si mai alesu prin armele sciintiei? Négoe Basarabu primulu domnu românu autoriu si inca autoriu in limb'a nationala, éra nu in cea slavica, ce erá atunci la moda prin curtile domnilor Români. Elu a scrisu o *autobiografiá si o colectiune de invetiaturi istorice, religiöse si*

*) Vedi scrierile mentionate mai susu la locurile citate.

politice pentru fiulu seu Teodosiu, din care se afla o copia din 1654 in bibliotec'a centrala din Bucuresti, tiparita numai la anulu 1843.

Déca spatiulu ne va permite, ne vomu mai reintórce la acésta opera, primul monumentu literariu scrisu in limb'a româna.

4. *Luc'a Stroici*, numitu de comunu „Lupu” parintele filologiei latino-române, dupa cum îl numesce eruditulu nostru istoricu B. P. Hasdeu. Barbatu nascutu cam pe la 1533—1534, dintr'o inalta familia aristocratica, adaptatu din tineretie la isvorulu sciintielor, portà sub siese domni ai Moldovei onorificulu postu de Mare logofetu. Ne-a remasu de la dinsulu : „Oratiunea Domnului” (Tatalu-nostru), scrisa cu litere latine si purificata de barbarisme, pe care o a descoperitu istoriculu Hasdeu intr'o carte polona intitulata : „Corpulu legilor polone”, adunate de Stanislau Sarnicki in Cracovi'a la 1597. Facèndu adéca Luc'a Stroici cunoscentia cu acestu enciclopedistu polonu si dorindu ai dá o idea despre originea limbei nóstre, i impartasi rugatiunea Domnului in limb'a româna, scrisa cu vechile litere române si corésa in cuvintele ce-i se pareau straine. Celu mai vechiu monumentu alu purismului limbei nóstre si alu scrierii ei cu litere latino-române, insemnatu atátu in privinti'a ortografiei, care si-o formà elu insu-si pe basea itimologica, cu adânca petrunderu in firea limbei române si care pestrece in deplinitatea sa multe pretinse sisteme ortografice de astadi, p. e. elu scrie : *ceriu*, *sè fia voi'a ta* etc. câtu si in privinti'a stilului, càci la dinsulu aflàm mai ântâiu nisuinti'a nobila de a sterge din limb'a româna elementele straine, virite in ea prin usulu liturgicu alu limbei slavice. Asiá cetimu la dinsulu : *pane*, *ispita*, *mantuire* etc. in locu de *pita*, *nepaste*, *isbobesce* etc. cuvinte ce la aflàm inca in rugatiunile Dominicale contimpurane. E micu acestu documentu, ce e dreptu, stà abiá din câte-va rënduri, dara asiá câtu e de micu, valoréza celu putinu unu domeniu mare si e de ajunsu a face numele lui Stroici veneratu la posteritatea.

Noi reproducemu aci „Oratiunea Domnului” a lui Luc'a Stroici in form'a sa originala, precum se afla publicata de d. B. P. Hasdeu, dupa „Corpulu legilor polone”, adunate de St. Sarnicki :

„Parintele nostru ce iesti in ceriu, swincaskese numele teu ; se vie imperacia ta, se fie voia ta, komu ie in ceru assa ssi pre pamintu. Penia noastre scioase de noai astadei. Ssi iarte noae detoriele nostre, cum ssi noi lesem detor-

niczilor nosstri. Ke ie a ta imperacia ssi putearea ssi cinstia in veczy veciloru, Amen.“*)

5. *Petru Cercelu* (1554—1594) s'a nascutu in Munteni'a la anulu 1554 din mum'a sa Voica si parintele seu Petrascu celu bunu, care se sui pe tronulu muntenescu la 1558, dupa scóterea din domnia a tatalui seu Radu calugarulu si esilarea lui in Palestin'a, la o manastire unde si muri.

Abiá unu anu trecèndu de la suirea pe tronulu a lui Petrascu, sultanulu superatu îl chiamà la Constantinopolu si de aici îl esilà tocmai la Babilonu in Persi'a, dându domni'a de a dóu'a óra lui Mircea Ciobanulu.

Ambasadorulu francesu la Constantinopolu D'Avamont, trecèndu pe la 1553 prin acelu orasiu si ascultându plângerile Voivodului nostru intervine la Porta si reusiesce ai redá tronulu.

Detori'a din vechime inca de la Mircea celu betrânu, erá cá fia-care domnu sè tramita la Pórta pe unulu din fiii lor dreptu ostatecu, pentru cá astfelu sultanulu sè fia mai siguru de fidelitatea Românilor.

Petrascu fu silitu a tramite pe copilulu seu Cercelu in etate de 10 ani la Constantinopolu, unde a fostu primitu si tinutu cu onóre la curtea sultanului Murad.

La 1557 murindu Petrascu, inveninatu de vorniculu seu Socolu, Petru Cercelu tineru de 17 ani cercà indesiertu tronulu parintelui seu, càci sultanulu Solimanu condusu de vizirulu celu mare Mahomed Sokolli, care favorisá pe Mircea Ciobanelu, dede acestuia domni'a pentru a patr'a óra ; si pentru cá nu cumva Cercelu fiindu liberu sè tréca in Munteni'a, sè face vre-o turburare, îl esilà la Rodusu. Ací Petru Cercelu petrecù 9 ani pâna la 1566, când murindu Suleiman celu mare, fiulu seu Selim, îl esilà la Trebisont'a, de aici la Cipru in Caromani'a si in fine la Damascu. De aci eliberându-se, facù o caletoria aventurósa in mai tóte statele Europei. Petru Cercelu a ajunsu la tronulu Munteniei in anulu 1583, domni'a lui inse durà numai doi ani, adéca pâna la 1585. Elu din etatea de 12 ani pâna la 45 nu incetà unu momentu de a nu cercá valorile sub orizonturi straine, cutrierându mai tóta Europa si Asi'a, batèndu la usi'a mai tuturor curtilor Europei si fiindu pretutindenea imbratsiatu.

Invetiatu cá putni din principii si regii

*) Conf. B. P. Hasdeu : Luca Stroici parintele filologiei latino-romane, Bucuresti 1864 si Justinu Popfii : Poesia si Prosia p. 112—115 si 200—204.

din epoch'a sa, sciindu 12 limbe, elu atragea a supra-si prin maniere si sciintia admiratiunea celor mai rafinati curtesani si a ómenilor celor mai instruiti ai timpului.

Scriindu versuri in limb'a lui Tasso, curtea cea italiana a Caterinei de Medici erá incântatu de acestu óspe din valea Dunarei, care straluciá in acela-si timpu si in acela-si locu cu unu altu osu de Romanu Ronsard „regele poetilor“ aretandu-ne câtu de aspra si selbateca erá temperatur'a de la Carpati, care ucidea séu alungá de parte ori ce flóre nascênda pe terenulu literariu.

Strainetatea trebuiá sè faca unu Ronsard, unu Cercelu!

Din poesíele principelui nostru abiá un'a ne-a remasu, gratia amicului seu italianulu Francesco Pugiello, doctoru in dreptu, celebru in tóta Italia, bunu prosatoru, mare diplomatu si fericitu autoriu de rimoscane, care o primi de la Cercelu cându ambii se aflau in Franci'a la curtea lui Enricu.

Ea este imnu catra creatoriu in care simtîntulu religiosu respira cu profusiune avêndu unele versuri ce aru face onóre se le desemne cei mai distinsi poeti. Noi reproducamu mai la vale acestu imnu.

Colectiunea completa de poesii ale lui Petru Cercelu, déca s'ar puté gasi vr'odata, ar face pentru noi obiectulu unei legitime mândrie nationale, acestu principe românu fiindu in viétia chiar numeratu printre poetii toscani, „care fericire, dice unu contimporanu, nu se gasesce nici la unu principe italianu.“*)

6. *Coresi*, Diaconulu Brasiovului, a tradusu si tiparitu acolo in 1561 (7069) Ianuariu 30 „Evangeli'a fora têlcu.“ Unii scrutatari de carti vechi românesci sustinu, cà acésta Evangelia ar fi fostu in limb'a slavona, noi inse probâmu prin Glossariulu lui G. Seulescu, cà acea Evangelia a fostu in limb'a româna fiindu cà George Seulescu a elaboratu Glossariulu seu **) avêndu in vedere originalulu lui Coresi din 1561, cá prim'a carte tiparita in româ-

*) Despre petru Cercelu conferéza: M. Cogalnicénu „Histoire de la Valachie“, Berlin 1854; G. Baronsi: „O caletoria prinse colii istorici“, Bucuresci 1870; C. Esarcu: „Petru Cercelu, documinte istorice descoperite in archivele Venetiei“, Bucuresci 1874; Gr. Tocilescu: „Petru Cercelu, memoriu istoricu“, Bucuresci 1874; si G. Misailu articolulu: „Invetiatur'a la Români“ in Revist'a Româna pe 1863 pag. 419.

**) Vedi-lu reprodustu in „Buciumulu Românu“ fóia lunaria, Jasi Tip. Buciumului Românu, 1875 p. I. si urmat.

nesce. In 1577 traduse si tipari totu acolo „Psaltirea.“ Dupa Seulescu acésta carte s'a publicatu la 7076 (1568)*). Totu dinsulu a tradusu si publicatu inca: „Cazania“ I. Brasiovu 1570; „Cazania“ II. totu acolo in 1575 si „Omilariulu“, totu de acolo din 1580. Feciorulu acestuia tipari totu acolo o „Liturgia Slovesca“ la anulu 1588. Famili'a lor se pare a fi grecésca de la Chia**), inse nobilitata in Români'a.***)

7. *Popa Jane* paroculu de la biseric'a Schiailor in Brasiovu, colaboratoru la „Omilariulu“ de acolo din 1580. La acestu „Omilariu“ a colaborata si pop'a Mihaiu totu de acolo.

8. *Mihaiu Tordasi*, episcopulu Românilor din Transilvani'a in secolulu alu XII, cându inca totulu erá nadasitu de slavismu, vediêndu cu durere, precum dice elu intr'unu locu „cum tóte limbele nu si inflorescu intru cuvintele maretie ale lui Dumnedieu, numai Români nu au pe limb'a lor acele cuvinte“, se puse la lucru si in colaborare cu Herce Stefanu parocu in Caraivanu Siebesiu, Iacovnu Efremu dascalu in Siebesiu, Pescisielu Moise si cu Achirie protopopulu Huneodórei a tradusu si publicatu „Biblia“ de Orestia din 1581. Totu acolo si totu in acela-si anu publicá si „Pentateuculu.“

(Va urmá.)

George Popescu.

SECRETELE CASTELULUI.

— Romanu, de XAVIER de MONTÉPIN. —

(Urmare.)

XIV.

Serviciulu falsu.

— Ce felu! — intrebá Rahon, — mai este inca si altu ceva?

— Astépta, — continuá marquisulu, — vei vedé. Dupa nascerea incheiata intr'unu modu atátu de norocosu, se ivira niste friguri grozave. Mói'a afirmá, cà ea nu vede nimicu inspaimentatoru, si cà va face sè tréca si acele; dar castelanului i erá téma si chiamá pe medici, cari se rentórsera fórte superati si in-

*) V. opulu de mai susu p. 289.

**) De George Coresi din Chio. Vedi Dem. Procopiu la Fabriciu bibl. greca Tom. V. p. 772. Nro VI. Cartile lui se afla in bibliotec'a dela Paris, Cat ms. Tom. II. p. 269. Cod. 1264. si p. 310. Cod. 1373. Éra de ale lui Joanu Coresi din Chio, Epistole catra Mitrofanu patriarchulu Constantinoplei se afla la M. Crusiu in Turco-Grecia I. III. si IV. ect.

***) Diplome pentru Coresi logofetulu si feciorii lui se afla dela principii, Petru, Alesandru si Michnea, din anii 1567, 1570, 1571, 1581 si 1582.

ceputa unu tratamentu. Frigurile totu cresceau. Progressele slabirii fure atâtu de repedi, încâtu a două di, jun'a mama, definitivu condamnată, primî sacramintele din urma si nu mai cugetă decâtu sê móra. Spre norocire, mósia erá inca acolo. „— De cumva mi-se va permite, — dîse ea, — voi încercá unu mijlocu din urma, si cu ajutorulu lui Dumnedieu nu desperu a reesí . . .“ Nimene nu se opuse la încercare, precum bine poti cugetá, si peste optu díle castelan'a, deplinu-sanetósă, parasi patulu, sê se duca in capel'a castelului, sê multiamésca lui Dumnedieu. Éta ce s'a intemplatu, si in ór'a acést'a orasiulu Puy nu vorbesce despre altu ceva, decâtu despre acea cura, care a creatu pentru totodéuna reputatiunea unei persóne atâtu de modeste si pline de meritu.

Annibal ascultându pe marquisulu, dedea de câteva minute semnele unui entusiasmu nemarginitu.

— Admirabilu! admirabilu! — esclamá elu apoi lovindu-si mânele de olalta. Ah, vere, ce servitiu mare mi-ai adusu!

— Cum? — întrebá Saint-Maixent plinu de mirare.

— Vorbindu-mi de acésta mósia ne asemenabila, ai imprasciatu neliniscirile mele si mi-ai ficsatu nedecisiunea. Acésta ne trebuie nóue nu voiescu altele!

— In adeveru se póte, cá ar fi o buna alegere, — respunse marquisulu cu unu tonu nepasatoriu; — e invederatu cá dupa faim'a publica, cu greu ai puté gasí o alta femeia de profesiunea ei care sê o intréca.

— De siguru nu voiú gasí nici una in stare de a puté emulá cu ea nici inca de departe. Degetulu lui Dumnedieu mi-apare visibilu in tóte aceste. Crede-me, cá nu este numai o intemplare cá ai auditu vorbindu-se de acésta femeia. Acuma nu trebuie sê perdenu timpulu cá s'o aducemu. Vreu sê-o retienu fara întârdiare si sê vina câtu mai curêndu. Traindu lînga contes'a câte-va septemâni, ea i-va cunósce temperamentulu si tóte voru reesí cu atâtu mai bine. Mîne intendantulu meu Lactance va merge sê o caute. Te rogu spune-mi numele ei.

— Numele ei? — respunse Saint-Maixent, — dar eu nu-lu sciu.

— Totusi dóra a fostu pronunciatu inaintea Dtale.

— Fara indoiéla si mai bine de diece ori; inse de totu mi-au esitu din minte. Ce trebuintia aveam eu sê tienu minte cum se chiama acea tieranca?

— Dar celu putinu scii unde siede ea?

— Ba. Sciu cá dins'ă siede intr'unu satu in departare de dóue séu trei mile de Puy, éta totu.

— Asta e o fatalitate! ah vere, cum nu te-ai gânditu la contes'a cându ai auditu vorbindu-se de acea femeia!

— Din contra m'am gânditu multu; dar am creditu, cá te-ai ingrigitu mai de multu, si nu mi-am intipuitu, cá alegerea Dtale sê cada a supra unei femei necunoscutu, care n'are pentru ea decâtu talentele sale.

— Acuma cum se-o regasimu?

— Numai acésta te nelinicesce?

— Mi-pare cá am cauza! Poti sê me scoti din acesta confusiune?

— Nu me indoiescu.

— In ce modu?

— Fii liniscitu. Nu intendantulu dtale Lactance, ci servitoriulu meu Lazaru va merge mîne la Puy. Elu

va întrebá pe ómenii din otelu, de va trebui va percurge totu orasiulu si giurulu, si ti-va aduce mósia de care a auditu si elu vorbindu-se, cáci mi-a dísu câte-va cuvinte pe cale despre acésta.

— Primescu, vere, primescu, si ti-sum recunoscatoru din tóta ánim'a pentru acestu nou servitiu!

Pâna cându in sal'a de mâncare a castelului a decursu conversatiunea, la care amu facutu sê assiste cetitorii nostri, miculu pavilonu din parcu serviá de teatru unei scene pe care nu-o putemu lasá sê tréca in tacere.

Lazaru, precum scimu, a fostu insarcinatu de Saint-Maixent sê duca mâncari ex-profetítórei de norocu bunu, prinsoniera in acelu pavilonu.

Dicemu prinsoniera, si inca cu intentiune, cáci cele dóue usí fiindu incuiate si ferestile fiindu provideute cu fiere gróse, Simeona Raymond se aflá in o adeverata pinsóre.

Saint-Maixent voiá asiá.

Elu avea cea mai mare trebuintia de acea complice mai istétia între tóte, dar a carei complicitate nu erá voluntaria, spre ai lasá posibilitatea de a se sustrage prin fuga de fapt'a infricosiata ce voiá sê-i impuna.

Asiá dara catra miédia-di, Lazaru ascundiêndu in busunariile sale mari o pâne, o pasere rece si o butelia de vinu, se furisiá printre arborii pavilonului, si siguru de a nu fi nici spionatu nici urmatu, elu apucá drumulu catra pavilonu.

Simiona Raymond a reflectatu in totu decursulu noptii in carutia acoperita cu pândia, pe care o escortá marquisulu si servitorulu seu afurisitu.

De deminétia, singura in odai'a de budoaru, martora orgíeloru lui Lactance cu tigancele necunoscutu si a amoruriloru lui Saint-Maixent cu frumós'a Olimpia, ea reflectá inca, si marquisulu nu se indoiá de pericolulu celu mare ce i-faceau acele reflectiuni, tocmai in ór'a in care elu se credea siguru de succesu si domnu absolutu asupra vítoríului.

In momentul in care Lazaru intorcea chiea in incuiatórea unsa cu ingrigire, Simiona Raymond erá deplina revolta si perfectu decisa a refusá ascultarea de acela, care pretindea a domni a supra ei cu tóta greotatea unui trecutú infamú.

— Este cu neputintia, — dîse ea, — cá fiindu-cá odinióra nu m'am retrasu inaintea crimei, sê fiu totodéuna in servitiulu ei acésta ar fi monstruosu. Ce folosu ar fi atuncia de caintia? Voiú frânge caten'a prin care marquisulu Saint-Maixent pretinde a me tiené. Voiú întorce in contra lui arm'a cu care dinsulu voiesce sê me nimicésca; elu crede cá nu se póte raní, i voiú aretá, cá se amagesce!

Simiona nu scia unde se afla. Nu scia in modu positivu ceea ce i se putea cere; dar cu admirabil'a sa minte agera, ea ghici in parte planulu marquisului. S'ar fi remasitu cu indresnéla pe capulu seu, cá vorb'a erá cá ticalosulu sê póta câstigá vr'o moscenire, si in asta privintia nu putea ajunge la scopu decâtu prin omorirea unui copilu gata a se nasce.

Convinsa cá nu se 'nsielá in presupunerile sale, ea meditá astfelu:

— Copilulu pe care elu voiesce sê-lu facu a disparé, apartiné de siguru cutarei familie bogate si puternice. Parintele nu póte sê fia decâtu unu domnu mare. E bine, voiú merge de-a dreptulu la acelu domnu si voiú marturisi' lui tóte sinceru si lamuritu.

trecutul meu, adeverat'a mea situatiune, condamna-rea la mórte, care fara 'ndoiéla me apésa inca si acuma; dar totu-odata i' voiu spune, cum celu mai infam genitomu ce se afla pe paméntu voiesce sè me constringa cu sil'a si prin amenintiare a comite o crima nóua. Si, dupa ce mi-am descoperitu astfelu viéti'a, voiu cere acestui domnu mare protectiunea sa ce nu mi-o va refusá. In schimbulu serviciului facutu si alu copilului scapatu prin mine, elu va obtiné graci'a mea. Saint-Maixent, demascatu, va fi perdutu vouindu sè me pérda prin mine, si asiá va fi bine.

Reflessiunile lungi ale Simionei se resunau asiá, cându usi'a budoarului se deschise, si jun'a femeia se aflá fatia de Lazaru, care o priviá cu placere si avea o fatia vesela.

In presinti'a amantului seu de odinióra, pe care nu fara ratiune lu-acusá cá a descoperitu marquisului secretulu numelui ei adevratu si alu retragerii sale in satutiulu Chamblas, prim'a miscare ce facu Simiona fu o miscare de mania.

Dar Lazaru singuru i' putea dá desluciri despre multe lucruri, pe cari ea voiá sè le scia, si de siguru prin dulcétia si nu prin maniera grosolana putea a-lu face sè vorbésca.

Simiona intielese acést'a. Ea se predomni, si spre a face o introducere comediei ce avea sè jóce cu servitorulu, spre a descoperi secretele dlui seu, ea se sili a suride.

Sè insemnámu in trecatu, cá Lazaru se aflá pentru prim'a-óra, de multu timpu, singuru cu ex-aman-t'a sa.

— Buna diua, vechiulu meu amicu, — dise ea intindiendu-i mana.

— Ah! la draci! Simiona, — esclamá strolimbatulu, — éta-me uimitu de acésta intimpinare graciósa, si nu mai putinu incantatu decátu suprinsu! Me asteptám cu totul la altu ceva.

— Pentru ce?

— Cunoscéndu frumósele tale proiecte de retragere si de viétia onesta, eu mi-am intipuitu, cá dóra te vei fi superatu, pentru cá am ajutatú pe marquisulu, domnulu meu, sè te descopere.

— Acést'a fu o ilusiune, scumpulu meu. Cându cine-va, cá mine, a invinsu tóte vijeliile vietii, nu ajunge a voi sè rumpemu din tóta ánim'a si din totu sufletulu cu trecutul. De altmintre, trebue sè-ti marturisescu, cá nimica nu e asiá monotonu cá virtutea. De siese luni de cându o practicú, am inceputu a me obosi.

— Totusi, de cumva noi n'amu fi vinitu, ai fi continuatu inca acésta viétia esemplara, de care pareai atátu de incântata?

— Dómne, da . . . din lips'a ocasiunii spre a o schimbá. Apoi aveam frica. Gândesce numai, cá mântuinti'a séu perderea mea atérná de putínu lucru. Trebuiá sè me ferescu cu totu pretiulu inca si de umbr'a presupunerii. Renumele meu bunu mi-a intemeiatu siguranti'a. Astadi tóte se schimba si nu me mai temu, fiindu cá marquisulu Saint-Maixent me ia sub protectiunea sa, cáci elu mi-pare puternicu si bogatu.

— Bogatu, — lu-intrerupse Lazaru; — va fi in curéndu si inca tare. Vomú numerá totu miliónele, scump'a mea, si eu voiu fi intendantulu lui. La draci! ce dici tu la ast'a?

— Dicu cá tu esti flacáu norocosu si speru sè

capetu si eu bucatiele de plóia de auru. Marquisulu e generosu, nu-i asiá?

— Cá unu rege. Vei fi multiamita.

— Sum inca de acuma; dar voiu fi si mai tare, cându voiu scí ce am sè facu?

— Nu ghicesci, cá este vorba sè te folosesci de meseri'a ta?

— A perde unu copilu, nu-i asiá?

— Da.

— Copilulu unei dame mari?

— Asiá. N'amu intrá in amenuntile aceste, déca important'i'a afacerii n'ar meritá. E vorb'a de o mostenire colossala.

— Si acésta dama mare e complice?

— Oh! nici decátu. Ea si-ar dá viéti'a, pentru cá copilulu sè traiésca. A devini mama, acest'a e visulu ei de patru-spre-diece ani! De altmintre, tu scíi, cáci o cunosci.

— Eu? — murmurá Simiona cu mirare.

— Eh! da, fara 'ndoiéla. E client'a ta cea mai de pe urma, contess'a Maria de Rahon.

Simiona se clatiná si scóse unu tipetu.

XV.

Simiona se introduce in castelu.

— Ah! sè vedemu, — intrebá Lazaru de totu suprinsu, — ce ti-i?

Simiona nici nu audi acésta intrebare.

— Contess'a Maria de Rahon, — repeti ea; — acea femeia, careia i-am esplicatu visulu si i-am pro-rocitu viitorulu!

— Acea-si persóna adevrata si naturala, — respunse Lazaru.

— Acelu visu, — continuá Simiona cu focu, — insemná, cá contess'a va nasce o chimera. Oh! mi-aducu a minte de elu! Liniile din palm'a sa anunciau destinulu celu mai curiosu. Víua si mórta de odata, dicea oroscopulu infalibilu. N'am uitatu nimica din elu. Sciintia misteriósa, a carei adepta am fostu, nu esti nici vana, nici mincinosá! Éta cá deja vine a se realisé partea prima a profetirii, si cându va sosi diu'a, cându ór'a va suná, a dóu'a inca se va indepliní.

— Credi dara mai multu decátu ori cându in profetirile tale? — murmurá Lazaru de jumetate uimitu, de jumetate in batjocura.

— Déca credu! — esclamá Simiona.

Apoi, dupa o tacere, ea adause de totu incetu:

— Dar asiá, departati-ve ingrigirile mele! Ceea ce trebue sè sosésca, este scrisu pe paginile neschimbacióse ale cartii destinului si omulu nu póte schimbá nimica. Pentru ce a încercá o resistintia fara intielesu fatia de puterea necunoscuta ce me mâna inainte? Crim'a nu existe cându este arbitriulu liberu. Ori ce mi se va comandá, eu potu sè me supunu. Cutítulu care taia e nevinovatu, numai vointi'a e criminala; eu nu sum decátu instrumentulu passivu in manile fatalitáti.

Erá facutu! Acelu fatalismu orbu, unitu cu superstitiunea nu mai putínu órba, a triumfatu a supra starei nedecise a Simionei.

(Va urmá.)

S A E G N U

Calendarulu septemanei.

Dumin.	21	2	E. 13 d. R. s. ap. Tadeu.
Luni	22	3	ss. mm. Agatonic, Acindin.
Marti	23	4	s. st. m. Irineu, c. p. Calinic.
Mercuri	24	5	s. st. m. Eutiche, s. m. Tation.
Joi	25	6	s. ap. Titu, ss. pp. Mina, Epifaniu.
Vineri	26	7	ss. mm. Adrian, Natalia, Atic.
Samb.	27	8	cc. pp. Pimen, Liveriu, Osiu.

Reminiscenție

de la a VII. adunare generala a „Reuniunii invetiatorilor rom. gr. or. din dieces'a Caransebesiului, ținuta la Recitia in 13, 14 și 15 augustu 1877.

Suvenirile sânt tesaure scumpe, ce pastrăm cu multa iubire și ingrigire.

Cine n'a ordinaru cându-va, rentornându din o excursiune acele obiecte merunte, ce s'au aflatu demne de pastrare, fara de-o emotiune viua și fara de-o gândire și mai viua? — Cine nu si-a adusu o flóre, o frundia séu o petricica, care sè-i revoce in colori fidele loculu unde a statu trupin'a falnicului arbore ce-si intindea ramurele sale asemenea unor bracie mari și gigantice, seu stanc'a cea drépta, ce stá firma neclatita cá si caracterului virtuosului? Séu déca a lasatu tóte aceste, cine n'a grabitu a-si schitiá acele impresiuni natur. le pe paginile diariului seu, pentru cá dupa ani si díle sè se de lecteze de nou; pestrecându-le idealminte, sè se credia ierasi in acele locuri admirabile unde petrecu-se nisce óre neasemenabile și incantatóre? — — . . . Căci tóte trecu . . . tóte, se petrecu; infloresce primavér'a, vér'a, vine tomn'a — ingalbinesce frundia . . . trece junf'a și visulu, se alina simtiulu și remâne numai — suvenirea.

Recunoscintia suvenirii, căci ea pastréza cele trecute, care ne mai potu distraze cându caletorimu pe locuri plane, ce se intindu fara vre-o variatiune; bunióre cum fuse pentra noi campenii luni 16. l. c. pana ce nu se aretara contorile muntiloru prin aerulu ingramaditu.

Atunci incetara suvenirile! Atentiunea se incordà din ce in ce, pâna la ór'a 11 a. m. cându ajunse trenulu la Bogsia-rom. unde acceptà pe participantii adunării generale, una dintre cele mai entusiastice primiri, de cătra poporu și inteligentia; salutări de simpatia și bucuria, salutări insufletite și cordiale rostite de Dlu A. Diaconoviciu presiedintele comitetului localu din Recitia, de Dlu M. Tiapu presiedintele reuniunei invetiatoriloru si-a Dlui J. Marcu inv. in Bogsia-rom.

Dupa unu intervalu scurtu, intre stringeri de mâna și salutări fratiesci se asiediară toti pe unu trenu separatu compusu din unu síru lungu de vagóne deschise, — acompianati fiindu de dame și domni din locu și giuru — și petrecuti de cântece și esclamatțiuni voióse, — trenulu plecà.

La partea opusa inse — acolo unde publiculu Bogsianu si-are petrecerile sale de véra, acolo unde curge isvorulu cristalianu, ni se dadù câtu-va timpu pentru restaurare, éra eu preferii a suí acele trepte

de pétra ce te conducu la-o terasa, de unde se infaci-siéza unu prospectu liberu.

Apoi la unu singuru signalu ne ocuparamu iarasi locurile, pornindu pe acelu drumu ce se sierpuesce asemenea unei prime elastice printre munti cu laturi brezdate, si éra altii acoperiti de arbustrii sombrosi; vedeamu musce paduróse, nepatrunse de sóre si plóe, tufe verdi si fragede ce adi au unu mirosu strabatatoru, esalatu nu numai din bogati'a frundisiului, ci si din ap'a ce curge in cataracte murmuratóre.

Intru adeveru nimica alta nu lipseá la asta panorama incantatóre, ce avea de fondu o verdétia vénéta, éra la ambele margini munti inalti și umbriti, și josu vaisióre sapaté de mam'a natura, vaisióre recórite de sprintenele curse de apa pe lánnga care sta pastoriulu cu turmiti'a, — nimicu nu lipseá de câtu colo susu o capela, si vedeamu tabloulu fidelu ce-a potutu sè inspire lui Uhland poes'ia:

„Droben steht die Kapelle
Schaut still in's Thal hinab,
Drunten singt bei Wies' und Quelle
Froh und hell der Hirtenknab.“

Iute . . . pré iute se continuà calea, fiindu salutatit totu la distantie scurte de multime de poporu, si de junimea scolare ce inundà vagónele cu cununi și buchete, pâna ce de odata ni se infatisiá Recitia postata capriciosu de la bréulu muntelui pâna josu in siesulu seu avutu. Aice a fostu intimpinarea frenetica și facénda abiá unu pasiu, ne-amu convinsu, cá ospitalitatea românilu aice este miscatóre.

Nu aveam multu timpu, căci program'a ne invità pe 4 óre d. n. in scól'a gr. or. rom. din Recitia la o conferintia, pentru modificarea statutelor. Apoi noi ce doriamu a vedé si audí toti inca ne indreptaramu intr'acolo. Aflaramu unu numeru considerabilu de invetiatori, chiar si din cele mai departate comune; atestu că adunările de pâna acum au desceptatu interesu, pâna si la cei mai infocati aderinti ai scólei vechi.

Conferinti'a isi luà cursulu sub presidiulu Venu Botosiu, si avuramu satisfactiune a vedé cum brav'a inteligentia, persóne meritate, cu tactulu și esperintiele lor avute nisuiu a ajutá in ori ce directiune intreprinderea ast'a tintera a dlor invetiatori, cá astu-felu pasindu pe calea legii scopulu lor sè nu remâna ilusoriu, ci sè fia incoronatu de successulu doritu.

Conferinti'a durà pâna catra 8 óre, cându si plecara cu toti la otelulu „Novotny“, unde se dadea unu concertu de catra orchestrulu instrumentalu montanisticu din locu.

Publiculu auditoriu a fostu mare éra esecutiunile pieselor fórté esacte. Observu, că atentiunea cu care s'a compusu program'a concertului, a fostu pentru noi gentila. Cu deosebita complacere s'a ascultatu piesele nationale, mai cu séma „Putpureulu românu“ pe care trebuira sè-lu esecute bravii musicanti-de dóue ori intre aplauzele cele mai sgomotóse.

Marti 14 la 7 óre dimineti'a s'a celebratu in biseric'a gr. or. din Recitia chiamarea spiritului sântu, la care ocaziune s'au adresatu dloru invetiatori dóue cuventări petrunse de convingerea totu ce este nobilu

si moralu; un'a de catra vener. dnu Bereanu parocu localu, éra cealalta de Rd. dnu protopopu I. Poviciu.

Inainte de timpulu otaritu, éra sal'a spaciósa plina de dame si domni, de pe a caroru fetie se putea vedé interesulu viu. Óspeti de onóre inca numerà acésta adunare generala multu mai multi decâtu ori cându. Amintimu pe magn. sa dlu dr. P. Vasiciu, dlu L. Calaceanu, magn. Satak insp. com., dlu deputatu Antonescu, dlu I. Petricu jud. reg., dlu L. Simonescu prot. not. com. si altii. — Precisu 9 óre a salutat pres. Reun. dlu M. Tiapu adunarea generala, declarându o deschisa.

Nu voiescu sè facu aicea processulu verbalu, dar fia diu in onórea dlor invetiatoru, propunerile si debaterile au decursu astu-felu, câtu chiar strainii mai cu séma delegatii Reun. inv. ger. din Ungaria de sudu si-au esprimat recunoscinti'a.

Da! asta ne trebuesce — sè fimu precauti in tóte miscările nóstre nationale — fia de ori ce natura, cá sè ne cunósca strainii si din partea cea buna!

Conformu programei acestei Reuniuni dlu pres. anuncia 5 disertatiuni si-a nume:

a) Ce insusiri trebue sè aiba invetiatorulu cu privire la portarea sociala? de dlu I. Tina.

b) Unu cuvêntu despre educatiunea domestica; cultura corporala si spirituala, de dlu I. Marcu.

c) Despre scóla poporala si invetiatoriu de dlu I. Simu.

d) Priviri scurte a supra vietii nóstre nationale bisericesci din indemnulu statutului orgn., de dlu prof. I. Nemoianu.

e) Educatiunea mamelor de familia, de dlu I. Albu.

Disertatiunile au fostu peste totu fórtu bune si predate astu-felu, câtu credu cá multi voru fi dusu ideii noi cu sine, idei frumóse si salutare.

Da! principiulu dloru diseranti este a promová cultur'a in tóte directiunile, cá punendu-si dnii invetiatori sânta lor chemare la ânima, sè-si faca devisa: „perfectionarea propria, cá sè póta perfectoná pe altii.“

Este sublimu! Sè avemu invetiatori bravi, càci ei sânt adeveratii luminatori ai poporului, din a carui sinu evoréza binele, progresulu natiunii întregi. Dar natiunea numai atuncea va progressá, cându se va dedicá ingrigire paralela ambelor sesse!

Éta unu adeveru, ce trebue sè-lu recunósca ori care din noi! Astadi cându educatiunea a luat si la noi avêntu amesuratu timpulu progresivu, cându tóte natiunile se mândrescu cu barbatii si femeile lor, la noi se vorbesce numai de barbati si déca nu se tace de femei atunci de siguru striga: „Dati-ne femei culte!“

Asta este mai totu ce am auditu despre femeii'a româna, dar nime nu se cugeta seriosu, cá ea sta de parte napoi, pe unu tiermure secu, singura . . . mai fara unu amicu . . . lasata in mânile sortii.

Acum a pledatu o vóce si pentru ea, si chiar din corpulu invetiatorescu; permita-mi dlu diserante Albu, si toti ceialalti dni diseranti, sè-le esprimu recunoscintia, si cá amu dorí pré multu sè vedemu câtu mai ingraba discurselle lor interesante distribuite publiculu românu.

Dupa mai multe tratári oficióse, adunarea se incheiá, si mai toti trecura in sala laterala la banchetu.

Érá o placere a priví cu câta intimitate erau cunoscutii si straini. N'au lipsitu nici toastele ba mai cá treceau in infinitu. Toaste pentru rege si tiéra, pentru superioritátele bisericesci, scolare si comitatense, pentru prosperarea Reuniunei si mai la capetu redica Dlu I. Petricu, recunoscutulu cavaleru, pentru damele române.

Dupa incheierea banchetului asociându-ne mai multe persóne, visitaramu — condusi de unu cicerone escelentu — etablismentele cu deosebitele lor despartieminte.

Nu me potu lasá in descrierea celoru vediute, càci pentru asiá ceva se cere o péna dibace si rutinata. Am avutu norocire a vedé cum se facura mai multe dieci centinare de otielu, sub o plóia de schintei ce sariau cá cele mai brilante rachete. Trecuramu prin despartimentulu de fabricarea sinelor, a rótelor de la vagóne, a podurilor, a formárii caramidelor, si gratia cavalerilor! càci ne adusera si nisce spene de otielu dreptu aducere aminte de artificiósele despartimente. Apoi esindu prin dosulu etablismentului, pe unde se scóte materialulu brutu, urcaramu pe nisce potecutie cósta muntelui, oprindu-ne numai la vèrvu.

Intru adeveru eram la-o naltíme ametitóre, dar prospectulu érá cu atât'a mai maretiu? Orasiulu întregu cu tóte casele sale curate, cu tóte fabricelle sale maestruóse, zacea naintea nóstra, poleite fiindu de ultimele raze a-le sórelui apunêndu.

Eram petrunsi . . . uimiti si încântati — nici o vorba nu conturbá deliciulu acesta, ce durá vre-o câte-va minute pâna ni se aduse aminte, cá pe séra va fi balu. Atunci luaramu câte o petricica semnu cându mai tóte . . . erau la piciórele nóstre — apoi iute . . . iute coboriramu pe o alta parte, pe unu drumu mai scurtu, càci aveam graba; incepuse deja a inserá.

Ori ce se dice de timpulu ce întrebuintiéza damele la toaleta, de asta data nu a fostu de criticatu.

Petrecerea de jocu a fostu fórtu animata, si publiculu alesu. Dispositiunea a fostu nencordata, conversarea vivace si atragátore; dar cum putea sè si fia altu-cum, cându corón'a damelor érá compusa din dame amabile, si române brave?! Regretu numai, cá nu am pututu petrece mai multu timpu in societatea lor, cá astu-felu sè potu enumera mai multe, cari au contribuitu la verv'a astei petreceri nationale. Erau dnele: Brosteanu, Petricu, Iulia Budintianu, Cornelia Decheleanu nasc. Frusia, Moldovanu, Tina Bumbescu nasc. Musta, Albu; drele Elena Patesianu Diaconoviciu, Pocreanu, Balanu si alte multe.

Sa jocatu si „calusierulu“ cu multa frumsetia de 5 dni, asemenea si „batut'a“ de 11 dni. Costumele au fostu cele a tieranilor, dar lucrata cu multu gustu si elegantu. Ambele au seceratu aplauze repetite.

In diminétia urmatóre s'au continuatu debaterile, la renunciarea presid. pâna cându sunara 11 óre. Dlu pres. atunci multiam tuturorur participantiilor cu verb'a sa viua si sincera, incheiá adunarea invitandu pe toti la anulu viitoriu in Biserica-Alba.

Presiedinte s'a alesu prin aclamatiune dlu deputatu Antonescu.

Atunci si noi sprinteni porniramu catra gara. Ocuparamu locu in vagóne si apoi petrecuti de salutarí multe si frumóse, plecaramu din Recitia, ducêndu cu noi cele mai incantátore suveniru.

La Bogsia-rom. mai priviram odata in dereptu, strinseram manile amicilor, salutaramu cu maramele si apoi porniramu cu-o gândire doioasa, intrebându-ne siguru : de ce nu e datu omului a traí totu indestulatu ?
Emilia Lungu.

Ajutóre pentru ranitii români.

On. Domnule Redactoru !

Primindu de la societatea crucei rosie din Bucuresti alaturat'a epistola de recunoscintia pentru colectele nostre intru ajutoriulu ranitilor români, ve rogâmu a o publicâ, cá dovêda cá banii colectati s'au speditu la locul competente.

O a dou'a espeditiune de colecte noue acusi va urmâ.

Remanendu cu destinsa stima

*Eufrosina Cirlea,
Eufemia Piposiu.*

Bucuresti 1877 luna juliu.

Domnisiórelor *Eufrosina Cirlea* si *Eufemia Piposiu*
in *Alba-Iulia*.

Societatea „Crucei Rosie“ din România, comitetulu centralu, nr. 644.

Domnisiór'a mea !

Am primitu epistola Dvóstre ce mi-ati facutu onóre a-mi adresâ la 9 juliu impreuna cu banii tramisi (lei 476, bani 25.)

Am onóre a ve inaintâ pe lângã acêsta recipis'a nr. 376 si a vi esprimâ recunoscintia nóstra pentru staruinti'a ce puneti de a veni in ajutoriulu fratilor nostri cari se lupta pentru sustinerea drepturilor si independintiei române.

Asigurandu-ve, cá voiú dá publicitatii pe câtu se va puté mai neintardiatu list'a de persoane cari au binevoitu a contribuí, ve rogu sè binevoiti a primí asigurarea pré osebitei mele consideratiuni.

Dimitrie Ghica
presiedinte.

Ioanu S. Bobocu
secretariu.

Domnulu Dimitrie Ghica, presiedintele Societâtii „Crucea rosia“, ne trimite urmatórea adresa pe care o publicâmu cu placere, apelându din nou la simtintele patriotice si umanitare ale românilor :

Domnule Redactoru !

„Astadi cându gravele eveneminte s'a apropiatu, in câtu dintr'unu momentu in altulu Societatea „Crucea Rosie“ va fi chiamata a corespunde cu missiunea ce are, comitetulu centralu, pe care amu onóre alu presidâ, desvólta tóta activitatea posibila pentru in-deplinirea datoríilor sale.

„Inse tóta a nóstra buna vointia va fi in zadaru, déca mai cu séma press'a nu ne va dá concursulu seu spre a stimulâ Societatea Româna, care mai cu séma de unu timpu incóce pare a crede cá sacrificiile ce a facutu sânt suficiente.

Ve rogu dar cu staruintia, dle Redactoru, sè binevoiti a ne veni in ajutoru in acêsta privintia prin organulu stimabilulu jurnalulu ce dirigiati.

„Primiti, ve rogu, dle Redactoru, asigurarea pré osebitei mele consideratii.“

Presiedinte, *Dimitrie Ghica.*

1877 augustu 4.

Spitalulu damelor din Iasi. Citimu in „Curierulu de Iasi: Luni cu trenulu de la 3 óre 30 minute au plecatu din Iasi, ambele directrice ale spitalului mobil, d-nele Eliza Liténu si Natalia de Soutzo, spre a instalâ acestu spitalu si a incepe functionarea lui. Acum dar prin aceste dómne, cari au bine-meritatu de la intrég'a natiune, incepe a se realisâ adeverat'a espresione a sacrificiului ce aduce Româncele pentru patria, prin conlucrarea personale pe insu-si câmpulu de lupta. Pentru a-si espune cine-va peptulu contra baionetelorú vrajmasie trebuie curagiu si iubire de patria, inse pentru cá d-nele Natalia Soutzo si Eliza Liténu, sè plece pe câmpulu de lupta si sè se sacrifice pentru a aduce alinare celor cari pentru Români'a si-au versatu sângele, pentru acêsta trebuie, dreptu s'o spunemu, unu curagiu si mai mare si o iubire si mai mare de patria. Aceste dómne vedescu inse, cá posedu acestu supremu gradu de curagiu si de sim-tire nationala. Aceste dómne, represintantele adeverate ale tuturorú Româncelor de la Tisa pâna la Dnistru, de la Prutu pâna la padurele umbróse ale Balcanilor, sânt dupa trecere de secole, celu ânâiu esemplu la Români, in resboiulu de adi cu Turcia, cá iéu parte activa pe câmpulu de lupta a ffiilor României. Le urâmu dar cá esemplulu dloru sè fia urmatu si de alte Românce si sè aiba câtu de putini raniti Români in spitalulu lor. — Mercuri sér'a s'a primitu o telegrama care anuncia, cá ambele directrice ale acestui spitalu, dnele Eliza Liténu si Natalia de Soutzo au ajunsu deja in Bucuresti, si cá astadi voru sosí in Slatina, unde intêlnindu-se cu dirigentulu comitetulu, dlu Nicu Ceaur Aslan, voru plecâ inainte spre Turnu-Magurele.

Dlu Vasile Alesandri, precum cetimu in „Correspondinti'a Provinciala“, in urm'a insistintiei comitetulu dómnelor din Pétra, va tiné o conferintia literara in favorulu soldatilor români raniti.

Dómnele Craiovene au infintiatu in Craiova unu spitalu specialu chirurgicalu pentru soldatii raniti. De ocamdata elu nu contine decâtu 30 paturi.

Coloni'a francesa din Bucuresti a datu o mare represintatiune, concertu si tombola, in profitulu soldatilor români.

CE E NOU ?

Maiestatea S'a, pré gratiosulu nostru monar-chu, insocitu de I. S. archiducele Albrecht, gen. Edelsheim, a caletoritu la Casiovi'a pentru a fi de facie la manevrele garnisónei de acolo. Maj. S'a dupa acést'a va visitâ manevrele garnisónei din Budapesta, eventualu si altele din tiéra. — I. S. archiducele Rudolfu, mostenitorulu de tronu, a intreprinsu o caletoria prin Orientu, si dilele trecute a sositu in Atena.

Batali'a de la Sipc'a. In 21 l. c. Suleiman pasi'a cu 50 de mii ómeni a atacatu positiunea bine intarita a rusilor in Balcanu, la passulu Sipc'a. Dupa o scire a diarlui „Daily News“, rusii erau numai 7000 la numeru, si respinse cu barbatia vehemente atacuri a turcilor; reusit'a luptei in urm'a repetitelor atacuri inclinâ pe partea inamicului, când rusii primira noue intariri, si astfelu numerulu aperatorilor se urcâ la 13,000. Lupt'a sângerósa durédia de o septemâna deja, si rezultatulu finale inca nu e cunoscutu. Ambe partile au suferitu pâna acuma perderi imense; din

partea rusilor gen. Dragomiroff cadîu greu ranitu. — Din Bucuresci se anuncia diarului „N. Fr. Pr.“: Armat'a româna in 24 aug. pe la Corabi'a trecu Dunarea, si va cooperá cu armat'a russa. Domnitorulu si ministru Bratianu se afla in Corabi'a. Se ascépta lupta noua si decisiva la Plevn'a; trupele române stau la drépt'a estrema; artileri'a româna atrage atentiunea generale si e laudata de toti; trupele de lângá Plevn'a sînt mare parte moldovene. — Totu „Daily News“ scrie: Comandantii rusi au primitu cu bucuria sosirea artileriei române; despre trupele române vorbescu cu respectu deosebitu, pâna acuma neindatinatu.

Demonstratiune turco-fila in Alba-Iulia. In preséra dilei de nascere a Majestátii Sale imperatului Franciscu Iosifu iluminandu-se si orasiulu Alba-Iulia, la cas'a magistratuala, unde in anii precedenti transparente frumóse representau cu ocaziunea acestei festivitáti portretulu imperatului, estu-anu transparentele reprezentara pe sántulu Stefanu si pe patrón'a Ungariei *cu semilune de-a supra capetelor lor*. Resuri turcesci uitara sè le puna; dara niste ómeni indignati nu uitara de *a sparge cu pietri in nóptea aceea feresstile*, cá sè dispara de acolo semilun'a barbara pentru totu-de-una.

Decorarea unei domisióre cu medalia militara. Printr'unu decretu alu presiedintelui Republicei franceze se conferi de curéndu medali'a pentru bravura militara unei d-sióre Dodu, directóra postului telegraficu de la Enghien. Dodu s'a distinsu mai ca sèma in timpulu resbelului de la 1870—71. Ea se aflá pe atunci directóra a statiunii telegrafice de a Pithiviers. Germanii cari ocupau acestu orasiu, pusera mân'a pe aparate si gonira pe d-siór'a Dodu la etagiulu ántáiu. Firulu statiunii trecea inse prin camer'a ei. D-siór'a Dodu legá d'asupra si de desuptulu izolatorelui unu firu care trecea printre aparatele de transmissiune pe cari le luase cu sine si astu-felu avea cunoscintia de tóte telegramele prusiane. La finele lui Noemvre o telegrama a statului-maioru stabilitu la Orleans, sosí la Pithiviers la adresá principelui Frideric Carol si i facea cunoscutu situatiunea unui corpu francesu care mergea spre Gien, si marsiurile trebuitóre spre a acoperi acésta trupa si a respinge spre Orleans. D-siór'a Dodu duse imediatu telegrama la suptprefectu care o traduse in trei esemplare si o tramise generarelui francesu amenintiatu. Doi dintre espresii tramisi au fostu ucisi. Celu d'alu treile ajunse la destinatiune. Corpulu de armata franceza fu salvatu. D-siór'a Dodu a fostu pusa in ordinea de dí a telegrafelor si postelor si primi o mentiune onorabila din partea ministerului de resboiu. Prusianii aflara despre actulu seu de curagiu si erá póte s'o face sè-lu espieze, cându supraveni armistitiulu. In 1873 d-siór'a Dodu a fostu numita directóra a liniei telegrafice la Enghien. (Románulu.)

Lucruri diplomatice. Cabinetulu din Berolinu a adressatu o nota la Constantinopole, prin care face atentu guvernulu turcescu, cá sè puna stavila crudelitátilor comise in resboiulu actualu de armat'a turca a supra prinsonierilor si locuitorilor crestini pacinici, si sè observe datorintiele prescrite in tractatulu internationalu de Genev'a. Cabinetulu din Vien'a, precum si celelalte cabinete europene, s'au asociatu la acest'a nota. — Principele Bismark a sositu la scaldile Gastein, unde va avé intélnire cu comitele Andrassy.

Intrarea in actiune a românilor, sèrbilor si grecilor, dupa scirile din urma, este iminente. Serbi'a ar fi primitu unu milionu ruble pentru pregatirile la resboiu. — Armat'a româna a facutu unu podu peste Dunare la Corabi'a, care este paditu de trupe din tíera; valórea armatei este recunoscuta si din partile contrarie; diurnalele englese, cari sînt cunoscute de cele mai serióse, vorbescu in termeni fórte magulitori despre soldatii români.

La Calafatu turcii au incercatu dilele trecute a ocupá o insula pe Dunare, artileri'a si câte-va batalióne române fura de ajunsu pentru ai respinge din colu de fluviu. Este cunoscutu, cá trei divisiuni trecu Dunarea, si numai o divisiune si câte-va regimente din militi'a româna se afla la Calafatu, si respective pe malulu stângu alu Dunarii.

Recólt'a de gráne atátu in Români'a, cátu si la noi in partile transilvane, banatiene si cele de pe lângá riulu Tis'a, a fostu imbucuratória. Pâna acuma cucurudiulu si viile inca stau bine.

Miscamintele electorali in Franci'a sînt fórte agitate. Presied. republicei, Mac-Mahon, face visita prin departamente in favorulu monarchistilor; Thiers si Gambetta in interesulu republicanilor. Gambetta este improcesuatu pentru o vorbire recenta, in care atinse tinut'a maresialului Mac-Mahon; intentarea proc. produc indignatiune mare.

Flamur'a lui Hymen.

Dlu Augustinu Egri, teologu absolutu din Budapesta alu diecesei Oradane, la 27 aug. si-a serbatu cununí'a cu domnisióra Laura Popu, fié'a dlui protopopu Paulu Popu in Vasiadu, comitatulu Biharea.

Biserica si scóla.

La gimnasiulu din Beiusiu in anulu trecutulu s'au inscrisu 204 studinti, dintre cari 2 au muritu, 25 au remasu. Dintre cei ce au studiatu pâna 'n fine 160 au fostu români. Viitorulu anu scolasticu se va incepe la 1 septemvre. Directiunea gimnasiala a publicatu si unu „reportu“ despre acestu anu; dar in fruntea reportului a scrisu titlulu ántáiu in limb'a unгурésca. Ce va sè dica ast'a?

Literatura.

La Iasi — precum ni spune „Stéu'a României“ — va aparé in curéndu unu nou díuaru, intitulatu „Români'a Literara“, sub conducerea unui comitetu.

Carti nóue. „Lectiuni de aritmetica“ de Stef. C. Mihailescu, Bucuresci. — „Manualu de sintacsa româna“, de I. C. Stoicescu si I. S. Calinescu, Bucuresci.

Diure nóue. „Corespondenti'a Provinciala“ in orasiulu Piétra a reaparutu. — „Aurora“ díuaru politicu, la Tecuci. — „Curierulu de séra“, díuaru politicu de tóte dilele, Bucuresci. — „Resboiulu“ díuaru politicu, la Bucuresci.

Feliurite.

Cátu costa resbelele. Gasimu in diarulu italianu „Cornelia“ o statistica a supra daunelor ce au causatu diferitele resbele popórelor cari le-au sustinutu.

Resbelele lui Napoleon I costara pe Francia 3 milióne de ómeni si 25 de miliarde franci.

De la 1800 la 1815 cheltuelele de resbelu a Ita-

iei, Prussiei, Spaniei, Rusiei si Angliterei ajunsesera la sum'a inspaimentat6re de 93 miliarde si perderile de 6meni se suira p'ana la 6,745,000.

Anglitter'a mai cheltu'i inca in resbelele sale in contra lui Napoleon I. 12 miliarde 300 mili6ne.

Greci'a isi cuceri libertatea cu pretiulu de 3 miliarde si mai cheltuira inca pentru diusa pop6rele europene 6 miliarde.

Resbelulu Crimeei cost'a pe Franci'a d6ue sute mii 6meni si 2 miliarde, pe Anglittera 22.000 6meni si 5 miliarde, pe Piemont 2000 6meni si 175 mili6ne, pe Russia 630,000 6meni si 4 miliarde, pe Turcia 35,000 6meni si 400 mili6ne franci. Astu-felu ac6sta campania a facutu pe Europa s6 pi6rdia 889,000 6meni si 11 miliarde 575 mili6ne franci.

Resbelulu Italiei costa : pe Francia 80,000 6meni si 1 miliardu 100 mili6ne ; pe Italia 60,000 6meni si 150 mili6ne, pe Austria 120,000 6meni si 875 mili6ne. Totalu 260,000 6meni si 2 miliarde.

Espeditiunea Siriei costa pe Francia 150,000 6meni si 125 mili6ne.

Resbelulu Slesvigului costa pe Prussia 30,000 6meni si 75 mili6ne ; pe Austria 15,000 6meni si 60 mili6ne ; pe Danimarca 12,000 6meni si 45 mili6ne.

Campani'a din 1866 costa pe Austria 65,000 6meni si 985 mili6ne ; 6r pe Prussia 42,600 6meni si 3 miliarde 75 mili6ne.

Resbelulu cu Abisinia, care fu mai multu o preambulare militara, costa pe Anglittera 52,000 6meni si 255 mili6ne.

Resbelulu in contra Acantilor costa pe Anglittera 27 mili6ne.

Si in fine 6ca-ne la resbelulu din 1870. Dupa raportulu prezentatu Adun'arii Nationale franceze de catra ministeru s'a vediutu c'a acestu resbelu a costatu pe Francia 9 miliarde 288 mili6ne ; fara a tin6 comptu de val6rea provinciilor cedate, care fiindu de 4 miliarde 333 de mili6ne, radica perderile la enorma suma de 13 miliarde 621 mili6ne ; afara de ac6sta perira si 225,000 6meni.

Cheltueele au fostu multu mai mici pentru Germania, care a operatu totu in c'ampu inamicu. Bismark a espusu in raportulu seu 1 miliard 148 mili6ne ; dar elu nu a tinutu comptu si de materialele de resbelu perdute, de pensuni si de cheltueele ocupatiunii. Adaug'endu t6te aceste s'ar radica suma la 2 miliarde.

Nu vomu insist'a mai multu a supra acestoru cifre, cari s'unt destulu de elocuentu, ci vomu conchi-de cu Malebranche c'a resbelulu este m6rtea pop6relor.

Si noi vomu adaug'a : C'ate imbunatatiri nu s'ar fi pututu face cu aceste miliarde si c'ate bratie nu s'ar fi datu c'ampului si industriei. („Rev. Sciint.“)

Suvenirea mortiloru.

Nicolau Borbola, Nestorulu diecesei oradane, a repausatu. 6ta anuciulu de doliu : Capitulu gr. cat. Oradanu in numele seu, si alu numerosilor cons'angeni cu 'anima franta de durere face cunoscuta m6rtea iubitului confrate : *Nicolau Borbola de Giungiu* Canonicu Archipresviteru si prepositu Capitulariu alu bisericeii gr. cat. Oradane, vicariu episcopescu, abate de Petur, Profesoru emeritu si doctoru in drepturi, licentiatu in S. S. Theologia, cavaleru alu stralu-

cituluu ordu Leopoldinu scl. intemplata in urmarea debilitatii betr'anetielor la 19 augustu 12 6re din di, in anulu vietii alu 94-le, 6ra alu preotimei 67-le fiindu prevediutu cu Sacramentele moribundilor. Remasitiile pamentesci ale repausatulu s'au asiediatu la repausu eternu dupa ritulu gr. cat. in cript'a bisericeii eathedrale, in 21 l. c. la 4 6re dupa mi6diadi. Pentru repausulu sufletulu in Domnulu adormitu se tinu S. Liturgia in 22 augustu la 8 6re demin6tia. Orac6amare, 19 augustu 1877. Fia-i tierin'a usi6ra si memori'a binecuventata !

Voci din publicu.

Multiamita publica.

Subscrisulu prin ac6sta imi tinu de cea mai placuta si strinsa datorintia a esprima la acestu locu si a aduce profund'a mea multiamita Onorab D. Stefanu Antonescu deputatu dietalu, pentru generosulu si marinimosulu seu stipendiu de 50 fl., cu care mi-a facutu posibila studiarea cursulu I-iu la institutulu pedagogicu din Caransebesiu, precum si pentru vestimintele, cari mi le au donatu c'a unui studinte seracu.

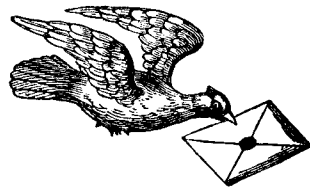
Asemenea prim6sca fi6sc'a mea multiamita pr6 bunulu meu invetiatoriu din Bocsia-montana Ioanu Marcu, in a carui sc6la mai 'ant'au am vediutu lumin'a invetiaturei si care pe l'anga aceea m'a si ineztratu cu pregatirile necesarie pentru a put6 intr'a in institutulu amintitu, c'a mi-a esoperatu stipendiulu amintitu pentru de a put6 studi'a, mi-au mai purtatu de grija totu anulu scolaru ajutorandu-me materialmintu.

In fine promitu, c'a prin diligintia si purtare morala me voiu nisui a me face demau de spriginulu bunilor mei protectori.

Bocsia-montana in 8 aug. v. 1877.

Petru Tutunariu
preparandu in cursulu II-lea.

Post'a Redactiunii.

Naseudu. Fiindu lucrulu pr6 int'ardiatu, publicarea a devinitu de prisosu. Pecatu, c'a nu ni-ai scrisu indata atunce, precum ai promis corespundintelui nostru, carele numai din caus'a ac6sta nu ni-a scrisu ; astfelu noi remaseramu fara raportu. In viitoru scrie-ni mai iute, ori c'atu de scurtu. Necrologulu se p6te public'a si mai tardiu.

Dnei M. C. m. P. in Iasi. V'amu respunsu in epistola particulara.

Dnei G. F. in Braila. Vi s'a tramisu numai dec'atu. Complimentele n6stre.

Dni V. R. B. in Bistritia. De cumva d6ra te-ai reurtorsu de la b'ai, s6-ti aduci a minte de gentil'a promisiune ce ni-ai facutu !

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alesandru Kocsi in Pest'a. 1877. Calea tierii nr. 39.